

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

II

2387
64125

1115

С В Я Т О С Л А В
Г О Р Д И Н С Ъ К И И

Г р а ф и к а

2351

С В Я Т О С Л А В Г О Р Д И Н С Ъ К И Й

06 10

4 Д го 2351

С В Я Т О С Л А В
Г О Р Д И Н С Ь К И Й

64125

інформативний нарис
івана крушельницького

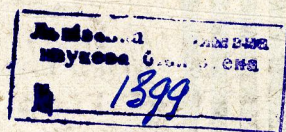
2351

Уфент. кема. 3-х іл.

Гординосский
1908

Аннот. 1
от 2/I-50

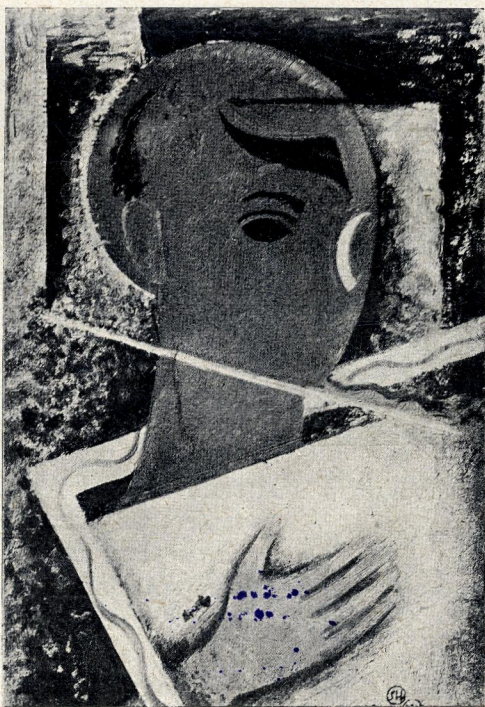
Щ153(244)6-8

448

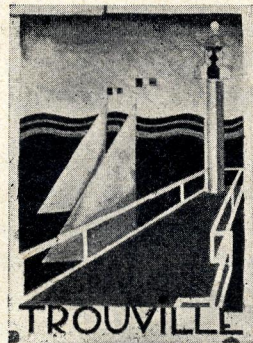
друковано 130 примірників видання з ілюстраціями і 370 примірників звичайного видання накладом антона крушельницького. з друкарні наукового товариства ім. шевченка у львові.

I. молоде малярство, бо малярство завтрішнього дня — це поле творчости святослава гординського, — це результати його ще недовгої праці, це успіхи його мистецьких прямувань. це радісне, життєтворче малярство молодого мистця, що, виходячи від замовлення нової доби на мистецтво з погляду на його формальні завдання, переходить до соціального замовлення маси споживачів на мистецьку продукцію з погляду на її соціальний зміст. у ньому згучить сильний ритм боєвих днів нашої епохи, що руйнують старий світ і будують новий, чуття їх динаміку, музику трудового колективу. але, поруч із динамікою, є у ньому вже й накази для малярства на завтрішній день, що викривають брак лю-

бови мистця для настроїв та вражінь, яка так сильно коріниться в його вчителя новаківського. — є в ньому громохка луна мemento за вважним підслухуванням сьгоднішніх гасел для переможного переведення в життя гасел майбутнього.

II. гординський, що вчився в новаківського рисувати, перейшов успішно цю науку, але не піддався впливам його й виніс своє мистецтво на самостійний шлях. він навчився в нього цікаво по формі розміщувати рисунок, будувати його, як архітект, — але, збагнувши, що його учитель замало різкий у кладенні формальних проблем, — покинув його, хоч і намалював він тоді

сотні сентиментальних імпресіоністичних пейзажів на замовлення грошовитого будня, він, сприйнявши імпресіонізм, як солодку помадку, захопився монументальним експресіонізмом.

III. тисяч дев'ятьсот двадцять сьомого року гординський покинув свого вчителя й виїхав двадцятилітнім юнаком до берліна, забираючи із собою вже чималий містедький вантаж. він тоді станув на роздоріжжі: хоч намагався дістатися до державної академії, зараз таки одного дня, зайшовши до кассіра на ретроспективну виставку ван гога, залишив своє зусилля й покинув берлін. за три дні він уже ходив паризькими бульварами, та, відчувши, що день його зустрічі з парижом приніс йому розчарування, і то розчарування загальне, сильне, прикре, — розгубився. лувр не зробив на нього жодного враження й багато речей, що побуджували безсумнівний респект, для нього були далекі й чужі. але гординський переміг себе й записався до academie julian (до професора robert-a pougheon-a, пізніш до професора paul-a albert-a laurens-a). серед жакливого хаосу поглядів і переконань видержав він у цій академії заледве пів року, вислухуючи водно докори з приводу неспокійної праці, з приводу її експресивного трактування: „plus souple, pas avec des lignes si expressives...“ та вже літом тисяч дев'ятьсот двадцять восьмого року, переконавшись, що не зможе малювати так, як від нього жадають, вийшов з академії й почав працювати індивідуально. вернувши до лувру, копіювати став веронеза, рубенса, делякруа, мане й пізнав солідно техніку малярства, його „ремесло“.

IV. десь із початком тисяч дев'ятьсот двадцять дев'ятого року почала його інтригувати архаїчна різьба й він перейшов із картинних галерей до рисування єгиптян та асирійців. „відкрив“ форму, пережив переломовий час, у якому наблизився до розуміння модерністів, конструктивістів та кубістів, яких — щоправда — вже раніш відчував, хоч і не розумів. пікасо в той час інтригував його, сезана він

уже розумів, — та студіюючи проблему „простору“ й малюючи продовж пів року натюрморти, поволі знайшов він свою фарбу. майже перед від'їздом з парижу записався він ще до academie moderne (до фернана льеже) на курс реклями й хоч лиш короткий час був у нього — виніс звідтіль одну засаду, що стала пізніш одною з основ для його творчості: робити все ідеально просто при абсолютній економії форми й барви. так він менш-більш закінчує перший етап своєї творчості.

V. вернувши до льова, розробляє гординський практично багато з того, на що в парижі не було нервів. винісши із своєї першої поїздки на захід перш усього нову мистецьку ідеологію, що зовсім противилася давній сентиментальній атмосфері школи вчителя, натавровує він свої нові праці вже певно окресленим способом бачення, способом, уже свідомо накрученим на певний шлях. переживши всі можливі ескапади в бік найрізніших мистецьких напрямків дає він речі, можливо, не всі „гарні“ й рівні, але речі, які стають виявом уже певно спрямованої творчої волі.

VI. виконавши розмірно величезне число праць, гординський не виставляє в тому часі стільки. закордоном дає свої праці на виставки у „salon des artistes français“ (в тисяч дев'ятьсот двадцять дев'ятому), в інтернаціональній групі молодих монпарнасців у „salon de l'escalier“ (в тисяч дев'ятьсот двадцять дев'ятому). крім того доривочно віддає свої праці на інші закордонні виставки, де що вже теж на львівські. — в тому то менш-більш часі береться гординський до графіки. випустивши раніш чимало нездецидованих речей, серйозно трактувати графіку починає тількищо від тисяч дев'ятьсот двадцять дев'ятого року. любуючися в твердих та окреслених формах, графіку він полюблює, свідомий того, що вона вимагає дисципліни та сто відсотків того, що автор хоче висказати. з того погляду до його кращих графік із того часу треба зачислити перш усього його окладки до кни-

П а л к а т 1929

П р о с п е к т

П а л к а т 1929

жок: „схід і захід“, „з розмов з гофмансталем“, „юрба“, „спір за мадонну сільвію“, „бурі і вікна“, „екслібріс“, „зелений какаду“, „лірика“, „загра-

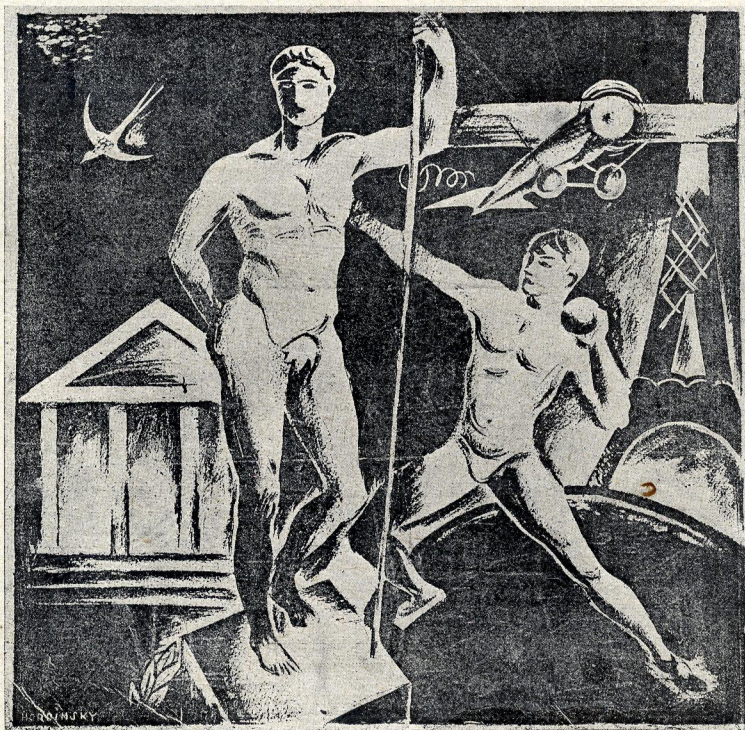
ви“ та інші, (м. ін. відкинені ініціали до „книги знання“ української загальної енциклопедії), які будьто вже появилися друком, будьто — виконані раніш — ще появляться, як теж його численні книжкові знаки; будучи пластиком, любить він користуватися в мистецтві зарівно так автом і антеною, як і проблемами картин великих майстрів.

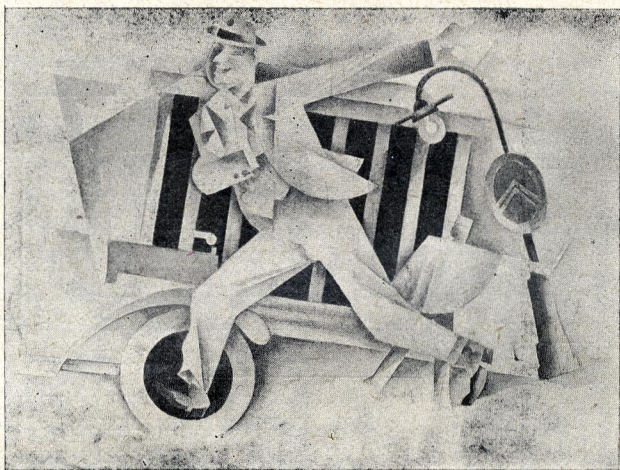
VII. з того ж часу, що й перші графіки, походять теж перші праці гординського для театру. „екзотичні маски“, які він виставив у львові й у парижі в тисяч дев'ятьсот двадцять дев'я-

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ

ПРОЕКТОКЛАДКИ
ІГОРМАДСЬКИЙ МІСЯЧНИК

тому році,
і проєкти
театраль-
них кос-
тюмів, що
їх він при-
віз тоді з
парижу,—
це, хоч до-
брі, ще не
скоорди-
новані на-
магання
поступити
на працю

для театру. тількищо пізніш, коли він поширює своє знання теа-
тральної справи, коли стає працювати на конкретних даних, —

його твор-
чість виявля-
ється бездо-
ганною так
з погляду на
графічну сто-
рінку праць,
як теж на
практичне
використан-
ня їх у теа-
тральній по-
становці. де-
корація сце-
ни для „хма-
ро л о м у“
(студент-
ської сценки
у львові), —
показує, що
гординський
панує вповні
над театр-
альною
сценою, і ви-
являє, скіль-

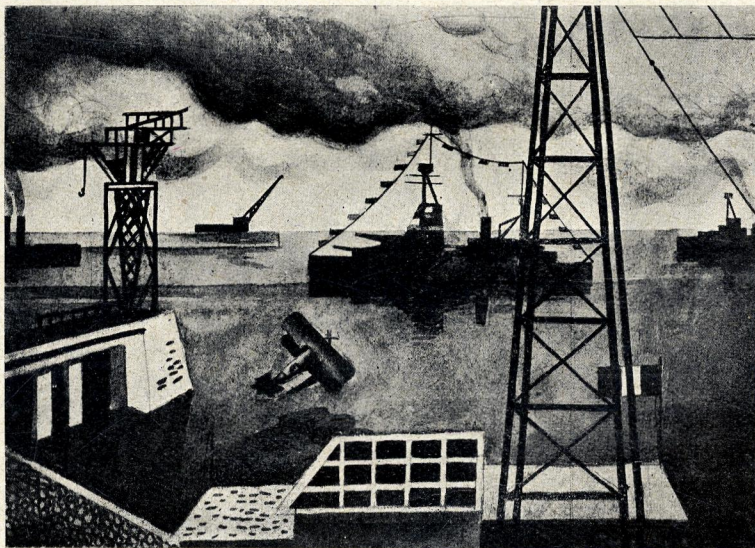

ки сцена може вимагати від мистця. та тількищо останні твори гординського із цієї ділянки — проекти костюмів до драми „спір за мадонну сільвію“ (вісім двобарвних графік) і багатобарвні проекти декорацій і костюмів до драми „на скеях“ — стають мужнім висловом мистця: це вже не тільки успіх мистця-графіка, мистця-декоратора театру, але теж успіх театру не місцевого значіння й здобуток всеукраїнського театрального мистецтва. ще досконаліші його проекти до балету „гуцульщина“. схоплення цілості костюму, його ритмічний уклад та динамічний

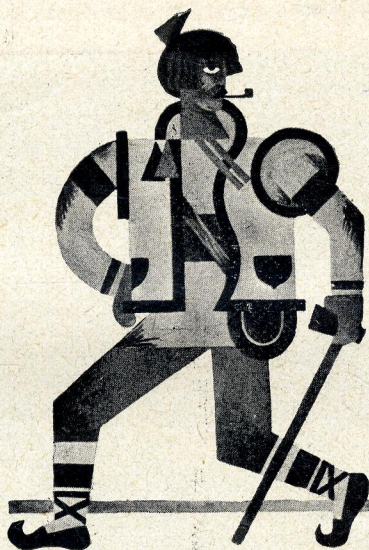
вияв — це нове велике мистецьке слово гординського.

VIII. виконання цих праць припадає на тисяч дев'ятьсот тридцятий рік. після цього гординський виїжджає знову до парижу, започатковуючи новий етап своєї творчости. париж зустрічає

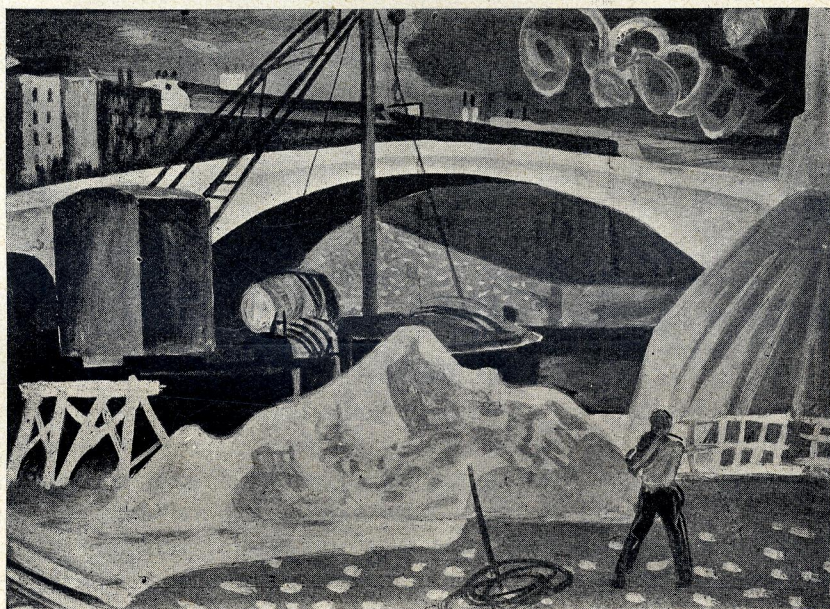

він тепер зовсім інакше, як це було раніш. з розгубленості — не лишилося ні сліду, мистецьке збентеження перейшло в мистецьку агресивність, він перемагає париж із його мистецькими впливами. не падає, не піддається й його психе не відчуває вантажу паризького мистецького ярмарку, — вона не падає в полон різним силам мистецького світу, — вона, вже оформлена в спокої галицької провінційності на основах раніш зачерпнутих і вивезених з парижу мистецьких поглядів, зустрічає його спокійно, діловито й шукає поширення діяпазону

свого мистецького світогляду. львів і новий круг ділання в ньому зашпечив світоглядові гординського вже деякий соціальний зміст, — тож і париж з'являється перед ним уже в призмі того нового доповненого світогляду. серед нових праць — зустрічаємо вже деякі твори із соціальною тематикою, бачимо новий

КОСТЮМ ДО БАГАЕТУ „ГЛУЦЬКА ШІНА“

формальний підхід до мистецтва. він удосконалюється на „монументальному“ мистецтві заходу — плякаті, якого найкращі зразки він зустрічає в парижі в творах касандра, карлю, кольєна й ін. це слідно на продукції гординського в обсягу графіки з того часу (обгортка „альманаху лівого мистецтва“). простота афішів цих мистців сполучується в гординського з простотою, яку засвоїв він собі у льєже, й дає надзвичайний результат: проста, скромна форма стає альфою й омегою його графічних

праць. чиста форма, подумана в першій стадії кольористично, як маса кольору плюс рисунок (зміст, фабула), — стає для нього всім.

IX. час останнього побуту гординського в парижі замітний теж із іншого погляду. він стає початком його діяльності, як маляря-суспільника, що проявляється зокрема сильно після повороту — на терені львова. шляхом листування із львівськими

мистцями й дискусій з українською паризькою групою малярів — повстає „асоціація незалежних! українських мистців“ із

м а с к а 1929

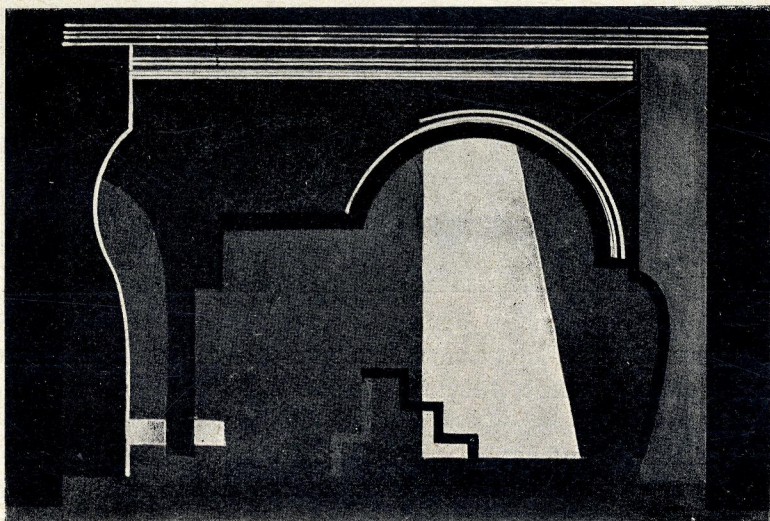
осідкому львові, далі перша виставка цієї асоціації, що викликала цілий ряд відзивів у пресі, та вкінці „західньоукраїнське мистецьке об'єднання“, в якому гординський стає на керівному пості. він організує з іншими мистцями перший

м а с к а 1929

альманах „зумо“ — „альманах лівого мистецтва“, що явно означає гординського, як піонера західньоукраїнського пролетарського мистецтва. цей час у його творчості помітний теж тим, що він більш, як коли, береться до писання на теми мистецтва й публікує деякі теоретичні праці, цілий ряд статей та оглядів мистецького життя, ясно висказуючися за новим мистецтвом і маніфестуючи свою участь у ньому, в його будівництві на західньоукраїнських землях.

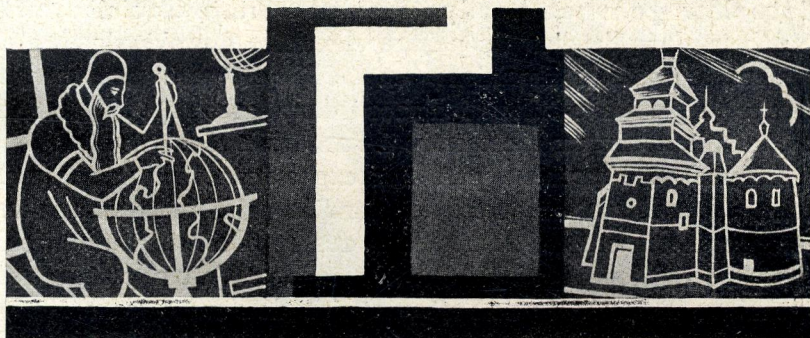
Х. його мистецька творчість устійнюється теж із формального погляду. коли перші його речі були конструктивно-плоскі, а дальші виявляли його змагання до кубістичного малярства, — в наступному — його праці виявляють розуміння мистецького твору, як замкненої еліптичної композиції із впливами сюрреа-

д е к о р а ц і я д л я „х м а р о л о м у“

лізму, який він перший з українських мистців привіз до галичини. книжкова графіка гординського, що з'явилася в галичині після історично-народницького етнографізму учнів нарбута, які прищепили галицьким книжкам — „національноукраїнський“ вигляд, — увійшла на ринок, не узгоджуючи цих вимог епігонів народництва, що проявлялося в барокових орнаментах, квітках і, просто, вишивках українського старого мистецтва. гординський, відразу спрецизувавши своє відношення до книжки помодерному, почав силоміць переносити здобутки західноєвропейського книжкового й плякатового мистецтва до львова. барикадою для нього в цьому випадку, з-поза якої він міг пускати на книгарський ринок свою книжкову графіку, борючися за її перемогу — було видавництво „нові шляхи“. воно теж допомогло гординському й його графіці набути право громадянства й узяти під свій вплив неодну з дотогочасних графічних „величин“. до успіхів гординського з того часу належить теж зачислити його успіхи на численних мистецьких виставках, у яких

він приймає участь. він виставляє свої малярські й графічні праці на виставках в „academie moderne“, у „salon des artistes decorateurs“, у „salon internationale du livre d'art“, на виставці книжкового знаку в los angeles, в „atelier français“, на виставці „анум“ у львові та на „четвертій усеукраїнській виставці“ в харкові й інших містах радянської України.

XI. книжку розуміє гординський, як цілість. вона повинна творити гармонію з модерними засобами модерного життя. коли з'являються нові стінні мальовила, нові меблі, нові конструкції машин, нова архітектура й нове будівництво, — то й книжка мусить пристосовуватися до них. вона повинна бути центральною з'явою в масі інших предметів, повинна оптично ділати на кожного, хто кине на неї оком, повинна його притягати. коли ж поліграфічні відносини не дозволяють на широке, безоглядне переведення замірів мистця — він вважає конечним упрощувати графічні можливості. орнамент, як такий, для нього не існує. ним може бути кожна ритмічно уложена форма, навіть форма предметів масового уживання. в основу своєї книжкової графіки бере він книжку, її зміст, — і тут власне замітний його підхід до змісту твору та залежність графіки від нього. книжкова графіка гординського — це відбитка життя, з другого боку — це маніфест на майбутнє.

XII. поки хтось розгляне творчість гординського, спиняючися на кожному творі зокрема, хай цей нарис виконує завдання інформувати про його змагання.

swiatoslaw georges hordynsky, jeune artiste ukrainien, a fait ses débuts dans l'atelier du peintre alexandre nowakiwsky, un de plus éminents artistes ukrainiens. en 1927 il est parti en allemagne et france. a paris il a travaillé d'abord dans l'academie julian; épris des courants nouveaux il est entre à l'academie moderne et de 1929 il a commencé à prendre part aux expositions différents à paris, à lwiw, à kharkiw et en amerique. dans sa peinture et son oeuvre graphique il est en ce moment un des représentants de l'école ukrainienne qui tend à réunir certains traits de l'art populaire avec la technique et les idées de l'art européen de l'avant-garde. les reproductions ci-jointes (sauf les trois) ont été publiés par la maison d'éditions „nowi chlakhy“ (voies nouvelles) à lwiw. (léopol).

СТЕПАН АБЕРИНСКИЙ

Ю Ю Б Л

Л И Р И К Я

Я Р О С Л Д

К О Н Д Р Л

ЛІРИКА

ГҮГО
ГОФ
МАН
СТАЛЬ

НОВІ
ПЛЯХИ

II

Т 9 3 Т

СПІР ЗА МІЛАОННУ СІЛВІНУ

ІРѦН КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ

ДРОМ. ПОЕМОЛ

А Н Т О Н И О

С І Л Ъ В І Я

ІВАН КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ

М. С М У Ж К А
ЗАПРАВИ

А Т Р И К А

VERT

ОЛРТУР
ШИЦАЕР

ПРОТЕСКОЛ

ЗЕЛЕНИЙ
КОЛКОЛУ

13

ПЕТРО

ДЕРЕШ

2012.

Ю Р І Ї К О С а Ч

NITOUCHU
POLR

ЧОРНІ
ПАЛІ

2079

оригінал
№6
№7
№24

П Л Я К А Т 1 9 2 9

РЛ 1399

П л а к а т 1929

ТЕАТР • МУЗИКА • МАЛЯРСТВО

АЛЬМАНАХ ЛІЗ

МУЗИЧНОСТЕЦТВА

СОЛОДКА
ІСТОРІЯ

ФОРТУНИ
НОВОЇ

ЛІТ. А. РЕГЕДИС ЛЬВІВ.

В. СІЧИНСЬКИЙ

2079.

МІСТО БОРДІВ...

АРХІТЕКТУРА

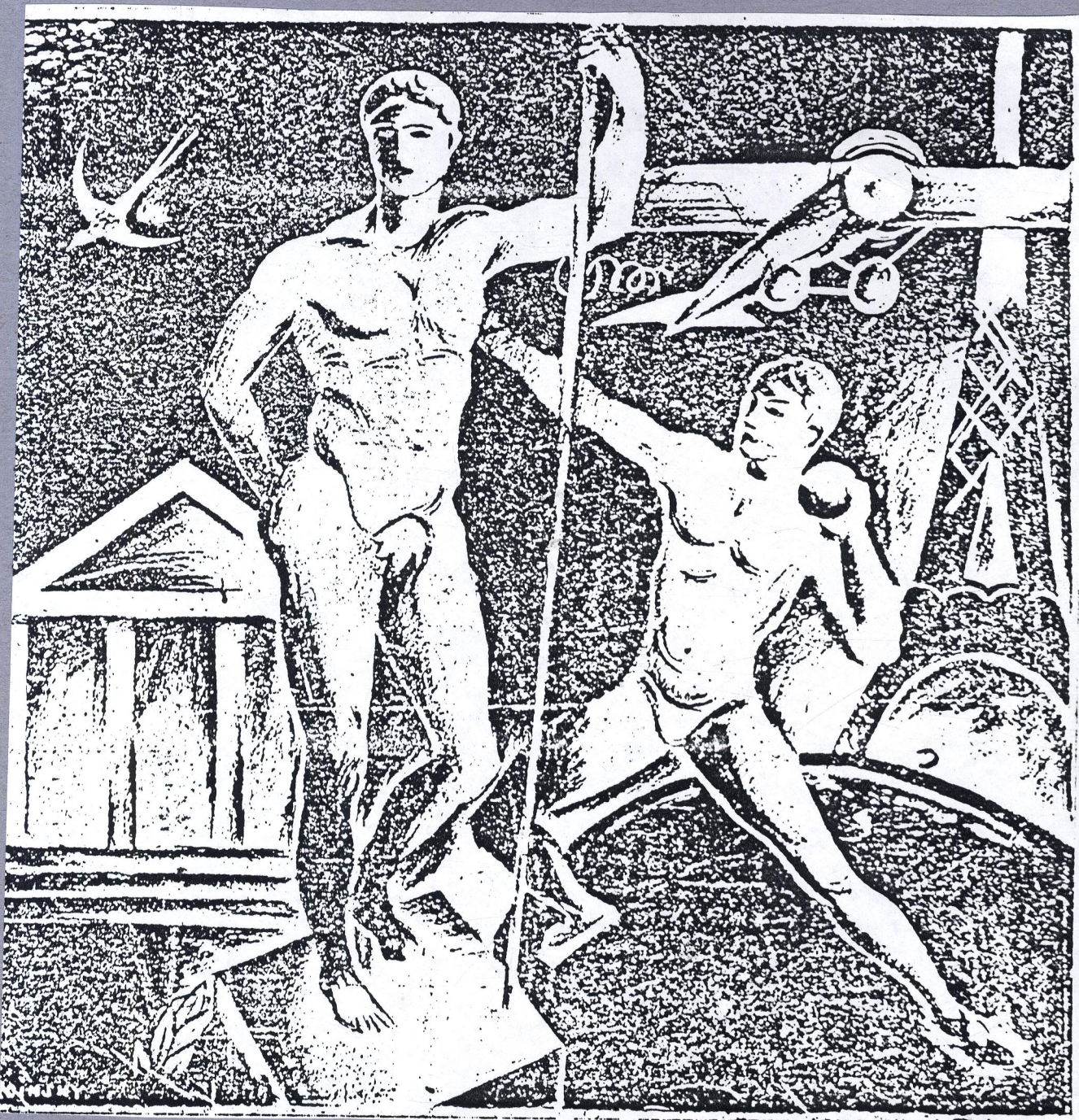

і В о л
К Р У Ш Е Л Ъ
Н И Ц Ь К И Й

З Р О З М О В
З Г О Ф М О Л И
С Т О Л Е М

Q99
(1986) 1399 ¹²₁

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

II	2357 64125
----	---------------

64125